

ZPRACOVÁNÍ DIPLOMOVÉ A BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro studenty oboru ÚFŘP EF JU zpracoval doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D,

**Katedra účetnictví a financí, EF JU,
leden, 2014**

(prezentace je doporučením pro studenty oboru ÚFŘP, nikoliv závaznou normou)
(celofakultní požadavky viz <http://www.ef.jcu.cz/education/studujici/aktuality-soubory/pozadavky-vskp-2013>)

A. ODBORNÝ A VĚDECKÝ CHARAKTER

znamená, že DP (BP):

- ⇒ klade se důraz na **systematičnost, vědeckost postupu** (tj. používá jasně vymezený metodický postup a relevantní metody ke splnění stanoveného cíle),
 - ⇒ dbá se na **formální stránku písemného projevu**,
 - ⇒ formuluje **nové** závěry jednoznačně **vyplývající z řešení**.
 - ⇒ **je pravdivá**.
- ⇒ **podle toho je také BP/DP posuzována**.

Práce v rámci oboru ÚFŘP spadají do oboru ekonomie, při bližší specifikaci se zabývají problematikami financí, účetnictví, daní, popřípadě alespoň tyto problematiky výrazně akcentují.

Není však podmínkou, aby práce byly zpracovávány výlučně pod katedrou účetnictví a financí.

- Práce by měla řešit **odborný problém**, tj. odchylku od žádoucího stavu, neznalost řešení.

Např. zvyšující se nákladovost produkce, vysoká chybovost ve výrobě, vysoké finanční náklady, nevyhovující systém evidence zásob.....

Problém k řešení obvykle **stanoví cíl práce**.

- Představy o řešení problému, tj. o dosažení cíle mají podobu **pracovních hypotéz**.

Představu lze získat zejména prostudováním literatury, existujících teorií i empirických studií, případových studií apod. Hypotéz může být i více. **Musí být ověřitelné**.

- Následuje postupné **ověřování hypotéz** pomocí **metodického postupu**, který vychází z určité **metodologie** a využívá **metody** vhodné pro daný typ/téma práce.

Obvyklé je využití pozitivní metodologie. Analytické (pozitivní) soudy jsou takové, které lze potvrdit nebo vyvrátit pozorováním, empirickým zkoumáním (na rozdíl od **normativních - hodnotových**).

⇒ klade si otázky *„Jak se věci mají? Proč to tak je? Co se stane, když...?“*

⇒ **vychází z popisu a analýzy ověřitelných faktů.**

Do BP/DP nepatří hodnotové soudy typu:

„Myslím, že by to mělo být takhle, protože je to správné“. „Obec by měla vynakládat více prostředků na ochranu životního prostředí, protože životního prostředí si cením nejvíce.“ apod.

Je však možné využít všeobecně uznávaných hodnotových soudů, např. pro formulaci výchozích předpokladů (kritéria efektivnosti, sociální spravedlnosti, racionality chování ekonomických subjektů, neomezené doby trvání podniku, rovnosti ras či pohlaví, ... apod.).

B. HLAVNÍ ZÁSADY, KTERÉ JE NUTNO PŘI ZPRACOVÁNÍ RE-SPEKTOVAT

- **Jednoznačné stanovení cíle práce.** Nutno respektovat cíl ze zadání, ten je možné/nutné podrobněji rozpracovat.
- **Vytvoření přehledné a logické struktury práce.** Každá z kapitol by měla mít v úvodu formulované cíle kapitoly vzhledem k tématu práce a na konci jasně formulované závěry.
- **Uvedení metodiky práce,** včetně metod sběru údajů a metod jejich vyhodnocení.
- **Jasně oddělení toho, co je původním přínosem autora** od toho, co vyplývá z prací jiných autorů. Je nutné uvést stav poznání v řešeném oboru/problému, pokud možno včetně zahraničních autorů.
- Formulace spíše kratších srozumitelných vět či souvětí. **Přesto se musí jednat o souvislý text, který je čtivý a provázaný.** Není vhodné často používat 1. os. j. č. a mn.č.
- Použití (v přiměřené míře) poznámkového aparátu (poznámky pod čarou).
- Celkový doporučený rozsah (bez příloh) bývá u BP 40-50 stran, u DP 50 až 60 stran.

C. RESPEKTOVÁNÍ AUTORSKÝCH PRÁV A PRAVIDEL CITOVÁNÍ POUŽITÝCH ZDROJŮ.

- V celém textu je nutné **uvádět odkazy na původní zdroje myšlenek, případě** (spíše výjimečně) **i doslovné citace převzatých textů v uvozovkách**. Současně musí být uveden odkaz na **původní zdroj**. Cituje/odkazuje se vše, co není vlastní! Totéž **platí pro převzaté obrázky, grafy, vzorce, tabulky schémata ...**
- **Autor odpovídá za původnost práce a dodržování autorského zákona.** Seznam použité literatury musí být úplný a přesný. V případě porušení těchto pravidel hrozí neuznání práce a disciplinární řízení se studentem. **Současně je nutné počítat s reakcí autorů, jejichž díla byla zneužita.**
- **Odevzdané práce podléhají elektronické kontrole za účelem odhalení plagiátů.**

Autor vkládá do práce následující prohlášení (viz Opatření rektora JU R 156/2010):

Prohlašuji, že svoji bakalářskou – diplomovou – rigorózní – disertační práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské – diplomové – rigorózní – disertační práce, a to - v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum.

Podpis studenta

(v písemné verzi vlastnoruční podpis ve všech kopiích!)

D. ŘAZENÍ JEDNOTLIVÝCH LISTŮ A KAPITOL

Úvodní strany

- Titulní strana (nepoužívat znak univerzity ani fakulty)
- Zadání bakalářské (diplomové) práce (musí být 1x originál, ostatní kopie)
- Prohlášení (nutno podepsat před odevzdáním práce) a souhlas se zveřejněním
- (Poděkování – uzná-li jej autor za vhodné)
- Obsah (názvy kapitol a jím odpovídající čísla stránek)
- Vlastní text práce (doporučené řazení kapitol)

Doporučené členění vlastního textu práce (doporučené):

1. Úvod
 2. Literární přehled
 3. Metodika
 4. Výsledky
 5. Diskuse
 6. Závěr
- Seznam literatury
 - Seznam obrázků, tabulek a grafů
 - Seznam příloh
 - Summary (+ Keywords)
 - Přílohy

Číslování stránek

Číslování stránek začíná až od obsahu a končí „Summary“ (včetně). Stránky se však počítají kromě předsádky od titulní strany.

Příklad:

1. strana: titulní strana;
2. strana: (prázdná)
3. strana: formulář zadání diplomové práce
4. strana: formulář zadání diplomové práce – druhá část
5. strana: prohlášení,
6. strana: (prázdná),
7. strana: poděkování (není povinné)
8. strana: (prázdná),
9. -10. strana: obsah práce (od **této stránky se číslování uvádí**)
11. strana (lichá): Úvod

.....

Možno tisknout jednostranně i oboustranně.

E. ÚVOD

(Jaký problém budu studovat? Proč? K čemu to bude?)

- Vymezení tématu práce a obecnější zařazení řešeného problému.
- Úvod by měl vzbudit zájem.
- Definice cíle práce a jeho zdůvodnění, motivace ke zpracování.
- Možné přínosy práce.
- Předpoklady a omezení práce.
- Náznak struktury práce pro snadnější orientaci čtenáře.

→ od obecného
ke specifickému

Co je známo i otázce, problému, který mě zajímá? Co o něm známo není?

Jakou základní otázku si kladu?

Co bude nové v mé práci? Jak to pomůže při řešení problému?

Cíl práce v zadání bývá někdy šířeji a obecněji stanoven.

→ **Studium literatury poslouží k bližší identifikaci řešeného problému, k nalezení mezer v poznacích, k podrobnějšímu stanovení cíle a případných hypotéz, k výběru vhodných metod...**

F. PŘEHLED LITERATURY

- Mapuje stav rozpracovanosti dané problematiky od jiných autorů významných v oboru.

→ od obecného
ke specifickému

- Literární přehled je **východiskem pro řešení problému**.

⇒ neměl by být příliš rozsáhlý; základní teorie je obvykle bohatě pokryta literaturou. Obvykle stačí 1/3 textu práce (bez příloh).

⇒ **zaměřit se na řešený problém**, okrajové záležitosti buď vynechat, nebo vyřešit odkazem na příslušnou literaturu.

Např.: Je-li tématem DP „Analýza výdajů obcí ve vztahu k prioritám rozvoje regionu“, není nutné literárním přehledem pokrývat celou oblast veřejných financí, teorie veřejných výdajů, teorie veřejných statků atd. Stačí odkázat na relevantní literaturu, zaměřit se stručně na teorii výdajů územních samospráv, místních veřejných statků a věnovat se zejména existujícím studiím daného tématu.

- **Pozor!** Přehled literatury mimo jiné ukazuje vypovídajícím způsobem, jak se autor orientuje v řešené problematice.
- Ve výběru literatury **preferovat vědecké a odborné monografie a vědecké a odborné časopisy a sborníky**. Podíl těchto prací by měl být vyšší (zejména těch vědeckých) u DP než u BP. Rovněž tak podíl **literatury zahraniční**.
- Vhodnou literaturou (obvykle) naopak nejsou skripta, sylaby přednášek, denní tisk, anonymní zdroje z internetu, apod.
- Velmi důležitým zdrojem jsou zpracované vědecké studie na dané téma. Práce by měla obsahovat přehled relevantních studií z hlediska cílů, metodiky a výsledků.
- Při využívání tištěných zdrojů i internetu buďte obezřetní. Ne každý zdroj je důvěryhodný. **Preferujte zdroje, kde je jasně uvedený autor, kde proběhlo oponentní řízení před publikováním apod.** Veškerá pravidla odkazování a citování platí i pro využívání těchto zdrojů.
- Využívat elektronické databáze přístupné přes web Akademické knihovny JU - **PROQUEST, ECONLIT, SPRINGER, RePEc (<http://repec.org>, SRNN (<http://papers.ssrn.com>)**
- Bohatým informačním zdrojem jsou stránky MFČR, ČNB, ČSÚ, v zahraničí EC, OECD, IMF aj.

- Způsob citování a odkazování literatury si nejlépe osvojíte četbou vědeckých publikací.
- **Pozor: je třeba oddělovat (v celé práci) myšlenky a postupy jiných autorů od vlastních.**
- **Udržte si v citacích a odkazech pořádek, vše si poznamenávejte průběžně, zpětně už věci nedohledáte!**
- **Literární přehled odkazuje na úplný Seznam literatury** (bibliografické odkazy). Způsob odkazování musí být stejný v celé práci. Jedná se o seznam použité a zároveň odkazované citované literatury. **Do seznamu nepatří zdroje, na které není v textu odkazováno.**
- **Respektujte styl APA6th**, viz např.
http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/metodika/web/ebook_citace_2011.html%23titulni
nebo
<http://www.phil.muni.cz/wupv/home/studium/citacni-norma-apa>

G. METODIKA (Jak budu problém studovat?)

- Obvykle vychází z literárního přehledu.
- Slouží k dosažení cíle práce, k vyřešení problému. V metodice je jednak konkretizován cíl práce z úvodu (a zadání), dále je uveden postup řešení. **Uvedení metodiky je podmínkou vědeckého charakteru práce.**
- Cíl práce je v zadání často obecně stanoven \Rightarrow z něho je třeba odvodit dílčí cíle, popřípadě stanovit hypotézu a tu potom pomocí metodického postupu ověřovat.
- Metodika slouží také k tomu, aby čtenář (uživatel) výsledků práce byl schopen zhodnotit důvěryhodnost výsledků práce, případně aby mohl práci opakovat s jinými či novějšími daty, apod.
- Metodika musí obsahovat vysvětlení použitých empirických i teoretických metod (např. pozorování, popis, vysvětlení, komparace, (experiment), model, analýza, syntéza, indukce a dedukce), a to stručně s odkazem na příslušnou literaturu, pokud se jedná o metody standardní, nebo podrobněji při modifikacích.
- **Metodický postup by neměl být pojat v obecné rovině (analýza je....), ale v rovině konkrétní, vztahující se k dané kvalifikační práci.**
- Obsahem je i posloupnost jednotlivých kroků řešení.
- Pozornost je nutné věnovat výběru datových zdrojů, jejich popisu. Musí být jasné, z čeho vycházíte, z jakých dat, odkud je berete, apod.

- Je vhodné popřemýšlet o **základních metodách logického úsudku**:
- **indukce** (obvykle neúplná) – z jedinečných výroků úsudek na obecný závěr (od jednotlivého k obecnému)
 - např.: *Analýza vzorku X obcí prokázala, že obce sestavující rozpočtový výhled pouze formálně, vykazují méně rovnoměrný vývoj kapitálových výdajů.*
 - ⇒ zobecnění: *kvalitní sestavování rozpočtových výhledů zvyšuje rovnoměrnost kapitálových výdajů obcí.*
- **dedukce** – z premis, přijatých výroků tvorba nového tvrzení, závěru, důsledku (od obecného k jednotlivému)
 - např.: *Závazný rozpočtový výhled je efektivním nástrojem eliminace politického rozpočtového cyklu.*
 - ⇒ *Vláda XY, která nesestavuje závazný rozpočtový výhled, bude vykazovat vliv politického hospodářského cyklu. Bude docházet ke zvýšení výdajů rozpočtu před volbami* ⇒ následuje empirický důkaz.

Příklad (deduktivní postup):

- *Cíl práce: Zhodnotit vliv mandatorních výdajů na flexibilitu rozpočtové politiky vlády ČR.*
- *Výchozí teze (podpořená relevantní literaturou s ověřenými výsledky): Vysoké mandatorní výdaje snižují flexibilitu rozpočtové politiky.*
- *Pracovní hypotéza: Vláda ČR, vlivem vysokého podílu mandatorních výdajů, má omezený prostor ke snížení výdajů státního rozpočtu.*
- *Metodika bude obsahovat: Definici mandatorních výdajů, způsob jejich stanovení a členění, definici ukazatelů podílu na výdajích SR, způsob hodnocení ukazatelů....*

Příklad (induktivní postup):

- *Cíl práce: Zhodnotit rozsah i vývoj fiskální decentralizace v ČR v letech 1993 až 2013. Následně potom potvrdit či vyvrátit tezi o pokračující fiskální decentralizaci v ČR.*

- *Pracovní hypotézy:*
 - *V ČR v období od roku 1993 do roku 2013 docházelo k fiskální decentralizaci.*
 - *ČR se v současné době řadí mezi země s vyšší úrovní fiskální decentralizace ve srovnání se zeměmi OECD.*

- *Metodika bude obsahovat: definici fiskální decentralizace, ukazatele fiskální decentralizace, jejich datovou náplň, způsob hodnocení ukazatelů, způsob srovnání se zeměmi OECD....*

H. VÝSLEDKY (Co jsem zjistil?) a DISKUSE (Co to znamená?)

- Obsahuje vlastní řešení práce (dle metodického postupu).
- Uvádí **vlastní výsledky** práce. Tabulky, grafy, schémata a jejich vysvětlení, komentář. Důraz na informační hodnotu. Nepoužívat 3D grafy. Jsou-li čísla v tabulce, neopakujeme je v textu, spíše se snažíme upozornit na některé jevy, strukturu, dynamiku ...
- Někdy je vhodné **formulovat dílčí závěry**, \Rightarrow usnadní to formulování závěrů celé práce.
- **Diskuse výsledků** může být i samostatnou kapitolou.
- porovnává vlastní dosažené výsledky s výsledky jiných autorů, zpracovávajících stejné, nebo příbuzné téma.
- diskutuje možné metodické odlišnosti, chyby,
- diskutuje význam nových poznatků

**\rightarrow od specifického
k obecnému**

I. ZÁVĚR

- uvádí výsledky získané řešením. Již se neuvádí metodické detaily ani číselné hodnoty,
- ukazuje, jak byly splněny stanovené cíle práce,
- zdůrazňuje vlastní přínos autora.
- naznačuje využitelnost výsledků práce, náměty na další řešení, analýzy...,
- používá (jako všude v práci) stručné a jasné formulace,
- **uvádí pouze závěry, které vyplývají z řešení vlastní práce!**

J. SUMMARY

- V AJ, přibližně na půl strany, má obsahovat cíle, stručný postup řešení či použité metody, hlavní výsledky a závěry.
- Možné uvést i vztah k řešenému grantu či projektu, pokud je v rámci něj práce zpracována.
- **Keywords:** stačí 3 až 4 od obecného k podrobnému.
- **Uvést i JEL Classification** (Journal of Economic Literature Classification System)
(viz http://www.aeaweb.org/journal/jel_class_system.html)

Příklad JEL code

H7 - State and Local Government; Intergovernmental Relations

H70 - General

H71 - State and Local Taxation, Subsidies, and Revenue

H72 - State and Local Budget and Expenditures

H73 - Interjurisdictional Differentials and Their Effects

H74 - State and Local Borrowing

H75 - Health, Education, and Welfare

H76 - Other Expenditure Categories

H77 - Intergovernmental Relations; Federalism; Secession

H79 - Other

K. TABULKY, OBRÁZKY, SCHÉMATA, GRAFY

- Spíše strohé, důraz na vypovídací schopnost.
- Číslované – bude na ně odkazováno v textu.
- **Vhodné je uvést překlady** tabulek a grafů v AJ – názvy a pojmy v tabulkách a grafech označte číselným indexem a pod tabulku či graf uveďte pod číslem překlad (**doporučeno zejména pro DP**).

Např. takto:

Tab. č. 2: Zadlužení obcí v roce 2004 ⁽¹⁾

Kategorie ⁽²⁾	Počet obyvatel ⁽³⁾	Dluh v tis. Kč. ⁽⁴⁾	Dluh na obyvatele v Kč. ⁽⁵⁾	Dluh na 1000 Kč. daň. příjmů ⁽⁶⁾
Obce do 30 tis. obyvatel ⁽⁷⁾	6 323 583	23 303 419	3 685	178,5
Obce nad 30 tis. obyvatel ⁽⁸⁾	3 880 692	51 565 049	13 289	437,2
Celkem ⁽⁹⁾	10 204 275	74 868 469	7 337	301,3

⁽¹⁾ The municipal debt in 2004; ⁽²⁾ Category; ⁽³⁾ Number of inhabitants; ⁽⁴⁾ Debt in thousands of CZK; ⁽⁵⁾ Debt per capita in CZK; ⁽⁶⁾ Debt in CZK per 1 thous. of tax revenue; ⁽⁷⁾ Municipalities with less than 30 thous. inhab.; ⁽⁸⁾ Municipalities with more than 30 thous. inhab.; ⁽⁹⁾ Total municipal debt. Zdroj dat: database ARIS, MFČR.

- Pokud je obrázek či graf převzatý z jiného zdroje, **nutno uvést zdroj** (pod obrázkem či tabulkou)
- Vhodný je seznam tabulek, grafů....., zejména, je-li jich více.

- **Procenta**

 - 2 % - čteme „dvě procenta“,

 - 2‰ - čteme „dvouprocentní“,

- **Rovnice**

 - Vhodné číslovat

 - Pokud píšete v MS WORD, použijte editor rovnic.

L. ORGANIZAČNÍ SDĚLENÍ

Seznamte se s obsahem **Opatření děkana č. 30/2012.**

http://www.ef.jcu.cz/official_board/sdeleni-dekana/2013/sdeleni-c.-28/view

Tisk a odevzdání práce:

⇒ mohou být vytištěny jednostranně i oboustranně;

⇒ odevzdávají se 3 vyhotovení na katedře

- z toho 2 svázané (minimálně 1 vyhotovení v tvrdých deskách)
- a 1 vyhotovení v elektronické podobě (nejlépe na CD-ROM).

Doporučený harmonogram – záleží na dohodě s vedoucím práce:

1. Osnova práce, nástin metodiky (v bodech) a seznam literatury: do konce října.
2. Úvod, literární přehled, podrobná metodika a seznam literatury: do půlky prosince (podmínka zápočtu za ZS)
3. Úvod, literární přehled, metodika a seznam literatury + výsledky: do konce března.
4. Celá práce včetně závěrů, před posledními korekturami: první týden v dubnu (podmínka zápočtu za LS)

Povinné termíny:

5. Odevzdání čistopisu (30. 4. 2014) (2x výtisk, z toho 1x pevná vazba, + 1x CD). Důrazně doporučuji dbát na pravopisnou bezchybnost. Pravopisné chyby automaticky znamenají snížení hodnocení práce o stupeň, v nejhorších případech i nedoporučení k obhajobě.

6. Zveřejnění práce v systému STAG - povinnost studenta – do 30.4.2014

MUSÍ BÝT ZCELA TOTOŽNÉ TIŠTĚNOU FORMOU, VČETNĚ SCANU ZADÁNÍ

7. Teze BP/DP (7x) na studijní oddělení do 30.4.2014 – DŮLEŽITÉ!

M. KRITÉRIA HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Stupeň splnění cíle práce

- náročnost práce z hlediska svého cíle
- splnění stanoveného cíle

Samostatnost posluchače při zpracování tématu

- originální prvky

Logická stavba práce

- vzájemná návaznost jednotlivých kapitol a podkapitol,
- vynechání či věnování příliš málo místa určitému tématu,
- nadbytečnost či příliš mnoho místa věnovaného určitému tématu,

Práce s literaturou včetně citací

- řádné vyznačení všech citací a parafrází v textu práce,
- splnění formálních náležitostí uváděných odkazů na literaturu,

Adekvátnost použitých metod

- adekvátnost a složitost metod,

Hloubka provedené analýzy ve vztahu k tématu

- sledování obecných souvislostí i práce s detaily,
- schopnost interpretovat dosažené výsledky a vyvozovat z nich závěry
- hodnocení: povrchní, standardní či nadprůměrné

Úprava práce (text, grafy, tabulky)

- označení sloupců a řádků v tabulkách,
- úplnost a dostatečnost popisu jednotlivých používaných symbolů (včetně např. dodržení pravidla, zda jsou uváděny jednotky, v níž jsou tyto veličiny počítány),
- jedinečnost symbolů (tj. zajištění pravidla, aby stejné symboly nebyly používány pro různé veličiny),
- používání desetinné čárky,
- dodržování Pravidel českého pravopisu,

Stylistická úroveň

- čtivost